

Spis treści

	Str.
Maciej Frenzel, <i>Przedmiot pomiaru wartości dla potrzeb sprawozdawczości finansowej w kontekście podejścia bilansowego</i>	5
Przemysław Kabalski, <i>Komentarz zarządu IASB a współczesne paradygmaty zarządzania przedsiębiorstwem</i>	25
Andrzej Kardasz, Igor Perechuda, <i>Globalne wyzwania standaryzacji informacji finansowej jako języka biznesu</i>	43
Marcin Kędzior, Konrad Grabiński, <i>Ocena opracowywanego przez IASB i FASB projektu założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej</i>	55
Joanna Krasodomska, <i>Komentarz zarządu w świetle wytycznych Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości</i>	89
Leszek Michalczyk, <i>Etos polskiego księgowego – artykuł dyskusyjny</i>	107
Sylwia Silska-Gembka, <i>Metody pomiaru wyniku finansowego z kontraktów długoterminowych w ocenie praktyków – wyniki badania ankietowego</i>	129
Kazimiera Winiarska, Teresa Kiziukiewicz, Ignacy Dziedziczak, Maria Hass-Symotiuik, Bożena Nadolna, <i>Ocena funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w jednostkach sektora finansów publicznych w Polsce</i>	143
Adam Żwirbła, <i>Teoretyczne i praktyczne aspekty dynamicznej analizy prognozy rentowności</i>	163
Z historii rachunkowości	191
Mikołaj Turzyński, <i>Organizacja rachunkowości w folwarkach szlacheckich w XVII wieku na ziemiach polskich</i>	191
Konferencje naukowe w dziedzinie rachunkowości i zarządzania finansami w 2011 r. organizowane przez szkoły wyższe w Polsce	209
Informacja dla Autorów	211
Instructions for authors	215

Przedmiot pomiaru wartości dla potrzeb sprawozdawczości finansowej w kontekście podejścia bilansowego

Maciej Frendzel

Streszczenie

Artykuł podejmuje problematykę przedmiotu wyceny dla potrzeb sprawozdawczości finansowej ogólnego przeznaczenia. W tym kontekście przedstawiono dwie podstawowe możliwości ukierunkowania rachunkowości: podejście wynikowe i bilansowe. Biorąc pod uwagę podejście bilansowe poddano analizie możliwość wyceny zasobów w odniesieniu do nakładów poniesionych i możliwych do zrealizowania korzyści ekonomicznych, w tym różne możliwe podstawy wyceny.

Summary

Subject of measurement for financial reporting in the context of balance sheet approach

This paper addresses the issue of measurement for general purpose financial reporting. In this context two main orientations of accounting are presented – income approach and balance-sheet approach. Discussion of the latter approach includes analysis of the measurement of cost incurred and realizable economic benefits, as well as different acceptable measurement bases.

Komentarz zarządu IASB a współczesne paradygmaty zarządzania przedsiębiorstwem

Przemysław Kabalski

Streszczenie

Celem artykułu jest krytyczna analiza *Komentarza zarządu* Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w świetle współczesnych paradygmatów zarządzania przedsiębiorstwem. Paradygmaty te odzwierciedlają rzeczywistość w obrębie przedsiębiorstwa i poza nim. Każdy opis podmiotu gospodarczego (a takim opisem jest *Komentarz zarządu*) sprzeczny z tymi paradygmatami (bądź uwzględniający je w stopniu niedostatecznym) będzie zatem mniej lub bardziej odbiegał od rzeczywistości. Analiza zaprezentowana w artykule może być pomocna dla instytucji przy formułowaniu zaleceń dotyczących informacji zarządu jako elementu sprawozdawczości finansowej, a także dla spółek opracowujących własny *Komentarz zarządu*

Summary

Management Commentary in the light of contemporary paradigms of management science

The aim of the article is to present a critical analysis of *Management Commentary* (issued by IASB in 2010) in the light of contemporary paradigms of management science. In the author's opinion, these paradigms reflect the economic reality in and outside of business entity and thus should be taken into account while preparing reports such as *Management Commentary*. Otherwise users of financial reporting will not be provided with relevant and reliable information.

Globalne wyzwania standaryzacji informacji finansowej jako języka biznesu

Andrzej Kardasz, Igor Perechuda

Streszczenie

Artykuł jest próbą odpowiedzi na pytanie, czy utworzenie międzynarodowych standardów rachunkowości oraz ich dostosowawcza ewolucja są „intelektualnym fajerwerkami” środowiska księgowych, czy stoją też za tym inne gremia.

Autorzy starają się wskazać, że krąg zainteresowanych istnieniem takich standardów jest bardzo szeroki, a czynnikiem rozbudzającym i uświadamiającym to zainteresowanie jest globalizacja i towarzysząca jej internacjonalizacja podmiotów gospodarczych.

Summary

Global challenges in standardization of financial information as a business language

The paper attempts to answer the question whether the creation of international accounting standards and their gradual revision and adjustment is an „intellectual firework” of the accounting community or there are other bodies behind this process.

The authors try to demonstrate that there is a broad range of financial information users interested in the existence of the standards, and that globalization and internationalization of business is a factor creating such a need and stimulating efforts in this direction.

Ocena opracowywanego przez IASB i FASB projektu założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej

Marcin Kędzior, Konrad Grabiński

Streszczenie

W 2006 r. IASB i FASB rozpoczęły prace nad wspólnym projektem dotyczącym ram koncepcyjnych rachunkowości. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie obecnego stanu prac nad wspólnym projektem założeń koncepcyjnych IASB i FASB. W najbardziej dyskusyjnych obszarach zostały przedstawione różne opinie i stanowiska przedstawicieli środowiska akademickiego i praktyków księgowych.

W pierwszej części artykułu zostało przybliżone od strony teoretycznej pojęcie założeń koncepcyjnych oraz przedstawione argumenty na rzecz zmiany obecnie obowiązujących założeń koncepcyjnych IASB i FASB.

W kolejnej części przedstawiono obecny stan prac nad wspólnymi założeniami koncepcyjnymi IASB i FASB w podziale na poszczególne fazy projektu. W odniesieniu od poszczególnych obszarów projektu podjęto zagadnienia dyskusyjne, komentowane w literaturze przedmiotu. W ostatniej części przedstawiono opinie krytyczne oraz sformułowano wnioski końcowe, wskazując na mocne i słabe strony projektu założeń koncepcyjnych sprawozdań finansowych.

Summary

Evaluation of IASB and FASB New Conceptual Framework Project

In 2006, IASB and FASB started a common project – development of a new conceptual framework for financial reporting. The main aim of this article is to present and discuss the present state of work on this project, with a particular focus on controversial areas. The presentation and analysis have been performed from the wider perspective of accounting theory and practice.

First, the idea of conceptual framework has been highlighted from a theoretical standpoint, and arguments for inevitable normative changes have been presented. In the following part the current state of work is outlined. The project has been divided into eight phases, partially accomplished. The paper addresses some controversial issues in selected areas of the new conceptual framework which are frequently debated in the accounting literature. Finally, critical opinions on the conceptual framework expressed in literature are presented and conclusions are drawn showing the strengths and weaknesses of this project.

Komentarz zarządu w świetle wytycznych Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości

Joanna Krasodomska

Streszczenie

Komentarz zarządu (w Polsce nazywany sprawozdaniem zarządu z działalności) to element rocznego raportu, towarzyszący sprawozdaniom finansowym i sporządzany przez podmioty o dużym znaczeniu w środowisku gospodarczym. Ma on formę opisową (narracyjną) i jest kierowany przede wszystkim do inwestorów. Podstawowym zadaniem *Komentarza zarządu* jest dostarczenie użytkownikom informacji pozwalających na lepsze zrozumienie sytuacji finansowej jednostki, jak również właściwszą ocenę ryzyka prowadzonej przez nią działalności i perspektyw jej rozwoju. Celem artykułu jest przedstawienie procesu opracowywania przez IASB opublikowanych w grudniu 2010 r. wytycznych odnośnie do *Komentarza zarządu* oraz jego zawartości na tle rozwiązań obowiązujących w Unii Europejskiej i w Polsce.

Summary

Management Commentary in the light of IASB publication: IFRS Practice Statement *Management Commentary*

Management commentary (in Poland called the report on the activities of an entity) is part of a company's annual report which accompanies the financial statements and is drawn up by the entities of major importance in the economic environment. It has a narrative form and is directed primarily at investors. The main task of management commentary is to provide users with information which allows them to obtain a better knowledge of the enterprise's financial situation, to assess risk properly and to evaluate prospects of the company's development. The purpose of this article is to present the process of developing IASB guidelines on management commentary (published in December 2010) and its contents against the background of the solutions existing in the European Union and in Poland.

Etos polskiego księgowego – artykuł dyskusyjny

Leszek Michalczyk

Streszczenie

W artykule przedstawiono analizę funkcjonowania systemu rachunkowości przedsiębiorstwa od strony etycznej. Wywód odpowiada konstrukcji odpowiedniej dla etyki opisowej i etyki kantowskiej w ramach etyki biznesu. Tekst ma charakter przeglądowy, w którym prezentuje się m.in. poglądy etyczne niektórych teoretyków rachunkowości. Postawy etyczne w praktyce księgowej charakteryzują się względnością. W stosunku do organizacji zatrudniającej nawiązują do podejścia deontologicznego, natomiast w aspekcie relacji z otoczeniem postawy księgowe przybierają charakter adekwatny dla podejścia aksjologicznego w etyce biznesu. Pewne aspekty wynikające charakteru etyki odpowiedzialności i sumienia (np. dbałość o jakość i terminowość wykonywanych prac) oraz etyki konkurencji (definiowanie prawdziwości informacji tworzonej przez księgowość) są również widoczne w pozytywnie wartościowanych działaniach księgowych. W artykule omawia się powyższe aspekty etosu tej grupy zawodowej.

Summary

Accounting ethics – a discussion paper

The article examines the functioning of the accounting system in an enterprise from the ethical perspective. It offers an overview of opinions published by some accounting theorists. The study corresponds to the structure specific to descriptive ethics and Kant' ethics relating to business activity. Ethical attitudes and judgments found in accounting practice are characterised by relativity. With regard to the employing entity, they draw on the deontological approach, whereas when it comes to relations with the environment, the attitudes in accounting correspond to the axiological approach in business ethics. Some qualities deriving from the ethics of responsibility and conscientiousness (e.g. paying attention to the quality of work and punctuality) and from competition ethics (reliability and accuracy of accounting information) are regarded as positive also in accounting ethics. The article discusses these aspects in the context of the accounting profession.

Metody pomiaru wyniku finansowego z kontraktów długoterminowych w ocenie praktyków – wyniki badania ankietowego

Sylwia Silska-Gembka

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie wybranych rezultatów badania ankietowego przeprowadzonego w 70 przedsiębiorstwach z terenu województwa pomorskiego, realizujących kontrakty długoterminowe. Artykuł koncentruje się na wynikach czwartej części ankiety, w ramach której szukano odpowiedzi przede wszystkim na następujące pytania:

- jak praktycy rachunkowości oceniają przyjęte metody pomiaru wyniku finansowego?
- jakie trudności wynikają z konieczności ich stosowania?

Opinie wyrażone przez respondentów wskazują, że największą akceptację praktyków zyskała metoda stopnia zaawansowania, mimo że uznano ją za najtrudniejszą w realizacji, co wynikało głównie z obowiązku posiadania aktualnego i szczegółowego budżetu kosztów oraz konieczności jego weryfikacji.

Za wysoką oceną tej formuły przemawiała według ankietowanych możliwość wykazania zysku na każdym etapie wykonania kontraktu dzięki uchwyceniu poziomu zaawansowania prac.

Summary

Methods of measuring profit on long-term contracts in accountants' opinions – questionnaire results

The aim of this article is to present selected results of a questionnaire conducted in 70 businesses in Pomorskie County that realize long-term contracts. The article focuses on the results of the fourth part of the questionnaire, which looked for answers to the following questions:

- How do accounting practitioners appraise the adopted methods of measuring a financial outcome?
- What difficulties result from the necessity to apply them?

Opinions expressed by respondents show that the percentage of completion method has gained most acceptance among accountants, even though it is considered to be the most difficult to apply, mostly due to the necessity to have a current and detailed cost budget and the requirement to verify it.

According to the respondents, the high opinion of this method stems from the opportunity to show profit at every stage of a contract execution by capturing the work advancement level.

Ocena funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w jednostkach sektora finansów publicznych w Polsce

*Kazimiera Winiarska, Teresa Kiziukiewicz, Ignacy Dziedziczak,
Maria Hass-Symotiuk, Bożena Nadolna*

Streszczenie

W artykule zostały przedstawione badania w zakresie stanu kontroli wewnętrznej w jednostkach sektora finansów publicznych w Polsce. W tym celu została sporządzona ankieta w układzie opartym na standardach COSO, w której wyodrębniono następujące obszary badawcze:

- 1) identyfikacja badanych jednostek,
- 2) środowisko kontroli,
- 3) zarządzanie ryzykiem,
- 4) mechanizmy kontroli,
- 5) informacja i komunikacja,
- 6) monitorowanie i ocena.

Na podstawie 148 ankiet zwrotnych zostały sformułowane wnioski wynikające z odpowiedzi udzielonych przez respondentów, którymi byli w większości pracownicy działów kontroli i audytu lub kierownicy jednostek.

Summary

Assessment of the condition of internal control in public finance sector entities in Poland

The paper presents research on the condition of internal control in public finance sector entities in Poland. For the purpose of the research a questionnaire was created, the layout of which was based on COSO standard. The following research areas were distinguished in the questionnaire:

- 1) identification of the examined entities,
- 2) control environment,
- 3) risk management,
- 4) control mechanisms,
- 5) information and communication,
- 6) monitoring and assessment.

Conclusions emerging from the answers given by the respondents were drawn on the basis of the 148 returned questionnaires. Most of the respondents were employees of control and audit departments or managers of the entities.

Teoretyczne i praktyczne aspekty dynamicznej analizy prognozy rentowności

Adam Żwirbla

Streszczenie

Ocena kondycji finansowej jest niezbędna nie tylko dla bieżącego zarządzania przedsiębiorstwem, ale również planowania jego przyszłości. Analiza wrażliwości prognozy rentowności jest użytecznym narzędziem planowania, jak również nieodzownym elementem poprawnej oceny dotychczasowej działalności przedsiębiorstwa.

Celem artykułu jest zaprezentowanie analizy prognozy rentowności jako jednej z bardzo istotnych koncepcji dla współczesnej rachunkowości zarządczej. W artykule przedstawiono nowe ujęcie wybranych aspektów analizy wrażliwości prognozy rentowności. Artykuł ujmuje bardzo ważne i praktycznie przydatne zagadnienia analizy prognozy rentowności, zaś nowe podejście metodologiczne jest oryginalnym wkładem autora na polu metod rachunkowości zarządczej.

Summary

The theoretical and practical aspects of sensitivity analysis of profit model

The evaluation of financial condition is essential not only for actual managing but also for planning the future of an enterprise. Sensitivity analysis is a handy tool of planning and also is an indispensable element of correct appreciation of the firm's past activities.

The aim of the article is to present the breakeven analysis as one of the most significant concepts of contemporary management accounting. The paper discusses a new approach to some aspects of breakeven sensitivity analysis. The presented article shows some very important and practically useful aspects of breakeven analysis. The new methodological treatment is the author's original contribution in the field of management accounting methods.

Organizacja rachunkowości w folwarkach szlacheckich w XVII wieku na ziemiach polskich

Mikołaj Turzyński

Streszczenie

Niniejszy artykuł charakteryzuje rozwiązania rachunkowości stosowane w gospodarstwach folwarcznych w Polsce XVII w. Z analizy tekstów źródłowych wynikają trzy podstawowe podejścia do ówczesnego postrzegania rachunkowości, jako:

- narzędzia zarządzania,
- wiarygodnych rozwiązań ewidencyjnych i rozliczenia odpowiedzialności zarządców,
- systemowego podejścia do ewidencji i ustalania przepływów pieniężnych oraz wyniku finansowego.

Zadania rachunkowości obejmowały przede wszystkim zapewnienie nadzoru nad zasobami, wiarygodną ewidencję ilości i wartości produkcji rolnej i zwierzęcej oraz rozliczanie odpowiedzialności zarządców dóbr. Taka rachunkowość jest określana mianem kameralnej. Twórcy koncepcji rachunkowości w XVII w. byli praktykami, zaangażowanymi w zarządzanie własnymi lub powierzonymi im gospodarstwami rolnymi. Ich podejście do postrzegania procesów zachodzących w gospodarstwach odpowiadało w znacznej mierze poglądom merkantylistów europejskich.

Summary

Organization of accounting in 17th century Polish manors

This article describes accounting methods used in manor farms in Poland in the 17th century. Analysis of source texts shows that there were three basic ways of viewing of accountancy:

- as a management tool,
- as a reliable tool of record-keeping and accountability of administrators,
- a systematic approach to keeping the records and determining the cash flows and financial results.

The tasks of accounting included mainly the oversight of resources, maintaining reliable records of the quantity and value of agricultural and livestock production, and keeping administrators accountable. This kind of accounting is called cameral accounting. The creators of the concept of accounting in 17th century were practitioners involved in the management of their own farms or entrusted property. Their perception of the processes taking place on farms corresponded to a large extent to the views held by European mercantilists.